

Список використаних джерел:

1. Про державну службу: Закон України від 24.10.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
2. Про дипломатичну службу: Закон України від 07.06.2018 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t012728?an=720334>
3. Вирішення питання гендерної рівності на дипломатичній службі лежить великою мірою в економічній площині URL: <http://icps.com.ua/vyrishennya-pytannya-hendernoyi-rivnosti-na-dyplomatychniy-sluzhbi--lezhyt-velykoyu-miroyu-v-ekonomichniy-ploschyni/>
4. Гендер закордонних справ: що дає і де заважає жінкам новий закон про дипломатичну службу. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/08/1/7085046/>

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В УКРАЇНІ

Марія ХОДИРЄВА, слухач магістратури 101 навчальної групи навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції **Олександр ДОЦЕНКО**

На сьогодні, насильство в сім'ї є однією з найбільш розповсюджених форм порушення прав людини. Слід звернути увагу, що домашнє насильство порушує цілий ряд основоположних прав і свобод людини, зокрема, це: право свободи, особисту недоторканність, вільне пересування, свободу думки, право на володіння майном, заборона дискримінації, катувань, тощо.

Домашнє насильство (відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», ст. 126-1 ККУ) - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання, між родичами, колишнім чи теперішнім подружжям, які спільно проживають однією сім'єю, але не перебувають у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає особа, яка вчинила насильство, там, де і постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь та тягне за собою покарання громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до двох років (ст. 126-1 ККУ) або накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, або адміністративний арешт на строк до семи діб (ст. 173-2 КУПАП).

Таким чином, можна виділити наступні ознаки насильства в сім'ї:

- особами, що страждають від сімейного насильства, можуть бути тільки члени сім'ї (у відповідності до п. 2 ст. 3 Сімейного Кодексу України сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, тобто цей Закон не поширюється на сусідів, осіб, що зустрічаються, але не перебувають у шлюбі тощо);

- діяння насильника повинне бути протиправним (тобто суперечити нормам чинного законодавства);

- діяння призвело або могло призвести до порушення прав члена сім'ї як людини та громадянина;

- вина насильника повинна виявлятися у формі умислу, а не необережності.

За спрямованістю дій Закон виділяє чотири види насильства:

1) Економічне насильство - форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, коштів чи документів, можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, тощо.

2) Психологічне насильство - форма домашнього насильства, що включає образи, погрози, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, маніпуляції, введення в оману для власної вигоди, булінг, цькування, переслідування, залякування.

3) Сексуальне насильство - форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, правопорушення проти статевої свободи, недоторканості особи (вчинені щодо дитини або в її присутності).

4) Фізичне насильство - форма насильства, що включає ляпаси, штовхання, незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, тощо.

Підставами для вжиття заходів з попередження насильства в сім'ї є: 1) висловлене жертвою насильства, бажання щодо вжиття відповідних заходів, якщо повідомлення або заява надійшли не від нього особисто; 2) заява про допомогу жертви насильства в сім'ї або члена сім'ї (приймаються за місцем проживання постраждалого органами і відмова у прийнятті та розгляді не допускається) та 3) отримання такого повідомлення стосовно неповнолітнього або недієздатного.

Спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству :

1. терміновий заборонний припис стосовно кривдника, обмежувальний припис стосовно кривдника;

2. проведення профілактичної роботи щодо кривдника, який вчинив домашнє насильство, направлення кривдника на проходження програми для кривдників.

В свою чергу, здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї в межах наданих їм повноважень покладається на певних суб'єктів. Такими є відповідні підрозділи органів Національної поліції. До компетенції органів Національної поліції належить: виявлення фактів домашнього насильства та

своєчасне реагування на них; прийом і розгляд заяв та повідомлень (та повідомлень з кол-центру) про вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, стосовно дітей та вжиття заходів для його припинення; інформування постраждалих осіб про їхні права та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; винесення термінових заборонних приписів стосовно кривдників; здійснення контролю за виконанням кривдниками заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії.

Виходячи з цього, використовуються наступні повідомлення про проблему: безпосереднє звернення до правоохоронних органів з усною чи з письмовою заявою. Після звернення, представники поліції мають з'ясувати обставини, а за необхідності – припинити насильство. Важливим є той факт, що поліцейські можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням вчинюваного акту домашнього насильства, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи – затримати насильника. І обов'язково повідомити потерпілу особу про їх права та обов'язки. За умови необхідності - дати направлення на медичне обстеження чи викликати швидку допомогу. Всі дії правоохоронці фіксують відповідними документами, наприклад, протоколом огляду місця події, прийняття усної заяви, а направлення на медичне обстеження надається тільки після прийняття заяви про нанесення тілесних пошкоджень (зазначимо, що відповідно до чинного законодавства експерту забороняється розголошувати без дозволу прокурора, слідчого, дізнавача, суду данні, які стали йому відомі під час проведення експертизи, та повідомляти її результати будь-кому, крім особи (органу), що призначила експертизу). Якщо особа, яка вчиняє насильство в сім'ї алко- або наркозалежна, систематично вчиняє насильство і стосовно неї вичерпані всі засоби впливу, можна звернутися до суду за місцем проживання з проханням про примусове її лікування (відповідно до Закону «Про психіатричну допомогу»).

Кримінальним кодексом України встановлено відповідальність за:

- завдання умисних середньої тяжкості тілесних ушкоджень (стаття 122);
- завдання умисних легких тілесних ушкоджень (стаття 125);
- побої і мордування (стаття 126).

Суд, в свою чергу, може застосувати до особи, яка вчинила домашнє насильство, один або декілька обмежувальних заходів, відповідно до яких на засудженого можуть бути покладені обмеження (невиконання яких тягне за собою наслідки, передбачені *ст. 390-1 КК України*): заборона перебувати в місці спільного проживання постраждалою особою, обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо насильство вчинено щодо дитини або у її присутності, заборона наближатися на визначену відстань до місця, де особа може проживати, заборона листування, телефонних переговорів, інших контактів через засоби зв'язку, направлення для проходження програми для кривдників або пробаційної програми.

Органи управління освіти, навчальні заклади та установи системи освіти: забезпечують включення до освітньо-професійних програм питань запобігання та протидії насильству та готують відповідних фахівців;

Навчальні заклади та установи системи освіти: проводять з учасниками процесу виховну роботу, повідомляють не пізніше однієї доби, уповноважені підрозділи НПУ про факти домашнього насильства, проводять інформаційно-просвітницькі заходи та організовують роботу практичного психолога та/або соціального педагога з постраждалими дітьми;

Органи, установи і заклади охорони здоров'я: повідомляють уповноваженим підрозділам НПУ про виявлення ушкоджень, забезпечують проведення медичного обстеження постраждалих, з урахуванням індивідуальних потреб, направляють постраждалих на тестування ВІЛ-інфекції (при сексуальному насильстві);

Загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб: (спеціалізовані установи для жертв насильства, кризові центри, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які можуть сприяти здійсненню заходів з попередження насильства в сім'ї, органи опіки та піклування).

Позитивом в Україні є й те, що зміни у законодавстві та у свідомості людей призвели до розуміння проблеми домашнього насильства, з якою не можна жити, миритися, терпіти та мовчати. Забезпечення прав жертв можливе через створення ефективної системи захисту і допомоги жертвам такого насильства.

Список використаних джерел:

1. Інформаційне агентство УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/society/2233774-schoroku-v-ukrajini-vid-domashnogo-nasilstva-ginut-600-jinok-infografika.Html>
2. Які права та свободи порушує гендерно-обумовлене та домашнє насильство? URL: <https://helsinki.org.ua/articles/yaki-prava-ta-svobodyporushuje-henderno-obumovlene-ta-domashnje-nasylstvo/>
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017№ 2229-19. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
5. Протидія домашньому насильству. URL: <https://velyka-bagachka-rada.gov.ua/protidiya-domashnomu-nasilstvu-1561471215/>
6. Закон України про запобігання та протидію домашньому насильству. – Режим доступу: <https://velykabagachkarada.gov.ua/protidiya-domashnomu-nasilstvu-1561471215/>
7. Наслідки домашнього насильства. URL: https://www.ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/protydiya-domashnomu-nasylstvu-naskilky-diyevymy-ye-ostanni-zakonodavchi-zminy-/